

การศึกษาระดับการรับรู้ ความพึงพอใจ และความคาดหวังต่อนโยบายส่งเสริมการอ่าน เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

The Study of the Level of Perception, Satisfaction and Expectation on Reading Promotion Policy to Create the Lifelong Learning Society

วิยะดา คุโน¹

บทคัดย่อ

การศึกษาวินิจฉัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการรับรู้ของครู ต่อการกำหนดภารกิจและแผนงานการส่งเสริมการอ่าน การกระตุ้นและการส่งเสริมนโยบายส่งเสริมการอ่าน เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต 2) ศึกษาการรับรู้ของครู ต่อการกำหนดภารกิจและแผนงานการส่งเสริมการอ่าน การกระตุ้นและการส่งเสริมนโยบายส่งเสริมการอ่าน เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต 3) ศึกษาการรับรู้ของครู ต่อการกำหนดภารกิจและแผนงานการส่งเสริมการอ่าน การกระตุ้นและการส่งเสริมนโยบายส่งเสริมการอ่าน เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง คัดเลือกจากโรงเรียนที่มีแผนนโยบายการส่งเสริมด้านการอ่าน และโรงเรียนที่ได้รับรางวัลการส่งเสริมการอ่านดีเด่นจากหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน คัดเลือกได้เพียง 3 แห่ง คือ โรงเรียนพญาไท จำนวนครู 78 คน โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ จำนวนครู 44 คน และโรงเรียนอนุบาลพิบูลเวศม์ จำนวนครู 58 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 180 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการรับรู้ของครู ต่อการกำหนดภารกิจและแผนงานการส่งเสริมการอ่าน การกระตุ้นและการส่งเสริมนโยบายส่งเสริมการอ่าน เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระดับความพึงพอใจของครู ต่อการกำหนดภารกิจและแผนงานการส่งเสริมการอ่าน การกระตุ้นและการส่งเสริมนโยบายส่งเสริมการอ่าน เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ระดับความคาดหวังของครู ต่อการกำหนดภารกิจและแผนงานการส่งเสริมการอ่าน การกระตุ้นและการส่งเสริมนโยบายส่งเสริมการอ่าน เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

Abstract

This research aimed to 1) study teachers' perception level on determination of a reading promotion mission; plans, stimulation and encouragement of the reading promotion policy to create a lifelong learning society, 2) study teachers' satisfaction level with a determination of the reading promotion mission, together with the plans, stimulation and encouragement of the reading promotion policy to create a lifelong learning society, 3) study teachers' expectation level on the determination of the reading promotion mission. Population selected by purposive sampling of the schools had a reading promotion policy and received the Outstanding Reading Promotion Awards from either the state or private agencies. The quantitative sample group consisted of 180 teachers, divided into 78 teachers of Phyathai School, 44 teachers of Thungmahamek School, and 58 teachers of Anubanphibunwes School. The research tools were questionnaires, the statistics used for data analysis were percentage,

ข้อมูลบทความ

ส่งบทความ	19 กรกฎาคม 2557
ตอบรับ	15 ตุลาคม 2557
เผยแพร่ออนไลน์	29 ธันวาคม 2557

คำสำคัญ

การรับรู้
ความพึงพอใจ
ความคาดหวัง
การอ่าน
Perception
Satisfaction
Expectation
Reading

¹ นักศึกษา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
อีเมล: wiyada.kun@gmail.com

mean, and standard deviation.

The research results were as follows: 1) The teachers' perception level on determination of the reading promotion was at a high level. 2) The teachers' satisfaction level with the determination of reading promotion mission was at a high level. 3) The teachers' expectation level on determination of reading promotion mission was at a high level.

บทนำ

การศึกษามีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในทุกช่วงวัย ถือเป็นสินทรัพย์อันมีค่าที่จำเป็นต้องได้รับการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล เพราะมนุษย์ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม การเมือง และเศรษฐกิจอยู่ตลอดเวลา การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน จะต้องให้ความสำคัญกับการศึกษา เพื่อเสริมสร้างทุนของประเทศที่มีอยู่ให้เข้มแข็งเพียงพอในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาประเทศ สร้างสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ สามารถเป็นภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่จะเกิดในอนาคต พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งจะช่วยเพิ่มความเท่าเทียมกัน พร้อมกับช่วยลดความเหลื่อมล้ำในสังคมได้ระยะยาว

แนวคิดเกี่ยวกับ “การศึกษาตลอดชีวิต” เป็นที่ยอมรับกันทั่วโลก เป็นความพยายามรวมการศึกษาทุกระบบให้เกื้อหนุนสอดคล้องกัน ถูกนำมาขึ้นพิจารณาอย่างเป็นทางการเป็นครั้งแรกในการประชุม “The Third International Committee for Facilitation Adult Education” จัดโดย UNESCO และได้จัดพิมพ์เอกสารว่าด้วย “Lifelong Education” ขึ้นโดยตรงเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ.2513 และในปี พ.ศ.2515 ได้จัดพิมพ์เอกสารชื่อ “Learning to Be” เอกสารสำคัญที่เป็นรายงานผลการเรียนรู้เกี่ยวกับแนวทางในการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างกว้างขวางที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้ตลอดชีวิตกับการเสริมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society) โดยได้กล่าวว่า “การเรียนรู้ตลอดชีวิต คือ กระบวนการผสมผสานสัมพันธ์ทรัพยากรทางการเรียนรู้ เข้ากับวิถีชีวิตของคนในชุมชน จนเป็นหนึ่งเดียวยังผลให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้” สำหรับประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตเช่นเดียวกับนานาประเทศ ซึ่งระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 8 คือ การจัดการศึกษาให้ยึดหลัก 1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน 2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 3) การพัฒนาสาระและกระบวนการ

การเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง พระราชบัญญัติฉบับนี้ถือว่าการศึกษาดูแลชีวิตเป็นกรอบในการจัดการศึกษาของประเทศ (สุมาลี สังข์ศรี, 2544, น. 79-80; สุนทร สุนันชัย, 2543; อุดม เขยกิจวงศ์, 2544, น. 148) นอกจากนี้ ได้กำหนดปัจจัยส่งเสริมสนับสนุนการอ่าน สร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตัวเองอย่างต่อเนื่องไว้ในมาตรา 25 กล่าวว่า รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์กีฬา และนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งจากการกำหนดนโยบายการปฏิรูปการศึกษารอบสองที่มีเป้าหมายคือ “ให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ” โดยเฉพาะการส่งเสริมการอ่าน เพราะการอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้คนไทยทุกคน ทั้งที่อยู่ในระบบการศึกษาและนอกระบบการศึกษา สามารถค้นคว้าหาความรู้และเข้าถึงความรู้ได้อย่างตลอดเวลาจากหลากหลายสื่อในยุคโลกาภิวัตน์

การสำรวจการอ่านหนังสือของประชากรไทย พ.ศ.2551 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ (สสช.) เผยผลสำรวจการอ่านหนังสือของประชากร การสำรวจเกี่ยวกับการอ่านหนังสือนอกเวลาเรียนนอกเวลาทำงาน รวมการอ่านหนังสือทุกประเภทและการอ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ ยกเว้นเอสเอ็มเอสหรืออีเมล พบว่า ประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป มีอัตราการอ่านหนังสือ ร้อยละ 66.3 ผู้ชายมีอัตราการอ่านหนังสือสูงกว่าผู้หญิงเล็กน้อย (ร้อยละ 67.5 และ 65.1 ตามลำดับ) กลุ่มวัยเด็กมีอัตราการอ่านหนังสือสูงกว่าวัยอื่น รองลงมาคือ กลุ่มเยาวชน กลุ่มวัยทำงาน และกลุ่มผู้สูงอายุ และมีอัตราผู้ที่ไม่ได้อ่าน ร้อยละ 33.7 หรือราว 20.3 ล้านคน และสำหรับอัตราการรู้หนังสือนั้น เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศอาเซียน ปี พ.ศ.2553 พบว่า ประเทศสิงคโปร์มีอัตราการรู้หนังสือที่สูงที่สุด ร้อยละ 95.9 รองลงมาคือ ประเทศฟิลิปปินส์ มีอัตราการรู้หนังสือ ร้อยละ 95.4 และประเทศบรูไน ร้อยละ 95.3 ส่วนประเทศไทยอยู่เป็นลำดับที่ 4 คือ ร้อยละ 94.1 ซึ่งประเทศ

ลิงค์ไปร์มีการอ่านหนังสือปีละประมาณ 40-50 เล่มต่อปี คนไทยอ่านหนังสือเพียงปีละประมาณ 2-5 เล่ม ในขณะที่คนมาเลเซียอ่านหนังสือปีละ 40 เล่มต่อปี และคนเวียดนามอ่านปีละ 60 เล่มต่อปี (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน, 2555)

จากรายงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ปัจจุบันผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของเด็กไทยต่ำกว่าเกณฑ์ โดยเฉพาะวิชาภาษาไทยตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยวิชาภาษาไทย 17.69 คะแนน จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้ 15.32 คะแนน จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน และระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้ 24.63 คะแนน จากคะแนนเต็ม 50 คะแนน ซึ่งคะแนนที่ได้ทั้งสามระดับได้คะแนนไม่ถึงครึ่งของคะแนนเต็ม (พัชราภา ดินดำ, 2550, น. 2)

การขาดความตระหนักเกี่ยวกับความสำคัญของการอ่านดังกล่าว จึงทำให้รัฐบาลดำเนินนโยบายส่งเสริมการอ่านอย่างจริงจังขึ้น และมีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ.2552 ดังนี้ 1) กำหนดให้การอ่านเป็นวาระแห่งชาติ 2) กำหนดให้วันที่ 2 เมษายน ของทุกปีเป็นวันรักการอ่าน 3) กำหนดให้ปี พ.ศ.2552 ถึง พ.ศ.2561 เป็นทศวรรษแห่งการอ่านและ 4) กำหนดให้คณะกรรมการส่งเสริมการอ่าน เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นกลไกขับเคลื่อนนโยบายส่งเสริมการอ่านให้เกิดเป็นรูปธรรมขึ้น (ผลสรุปคณะรัฐมนตรี สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี) รัฐบาลสมัยท่านอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ และรวมทั้งจากคำแถลงนโยบายของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ.2554 ที่ระบุไว้ในนโยบายสังคมและคุณภาพชีวิตที่มีความเกี่ยวข้องกับนโยบายส่งเสริมการอ่านคือ ข้อ 4.1) นโยบายการศึกษาการเร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการส่งเสริมการอ่าน พร้อมทั้งจัดความไม่รู้หนังสือให้สิ้นไปจากสังคมไทย

ในการขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าว ครูและบุคลากรทางการศึกษา จึงมีส่วนสำคัญที่จะทำให้การดำเนินนโยบายสำเร็จลุล่วงไปได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมการอ่านในระบบโรงเรียนระดับประถมศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานที่เล็กที่สุด แต่ก็มี ความสำคัญที่สุด เพราะเป็นหน่วยงานที่นำนโยบายของรัฐที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่านลงสู่ภาคปฏิบัติ การกระตุ้นการส่งเสริมการพัฒนาการอ่านของเด็กจึงอาจจะมีมากกว่าวัยอื่นๆ เพื่อให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน

กรุงเทพมหานครในฐานะที่เป็นพื้นที่ที่มีสถาบันการศึกษาตั้งอยู่เป็นจำนวนมาก และมีอัตราการอ่านหนังสือมากที่สุดของประเทศถึงร้อยละ 84.2 (การสำรวจการอ่านหนังสือ

ของประชากร พ.ศ.2544) ประกอบกับกรุงเทพมหานครยังได้รับคัดเลือกจากยูเนสโก พ.ศ.2556 ให้เป็นเมืองหนังสือโลก มีโรงเรียนของรัฐที่อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 37 โรงเรียน มีครูทั้งสิ้น จำนวน 1,356 คน

จากข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาระดับการรับรู้ ความพึงพอใจ และความคาดหวังของครูในโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ต่อนโยบายส่งเสริมการอ่าน เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต และผลการวิจัยจะเป็นส่วนหนึ่งของข้อมูลที่จะชี้ให้เห็นประเด็นปัญหา และเป็นแนวทางในการดำเนินนโยบายส่งเสริมการอ่านของรัฐบาล นำไปปรับใช้ในการกำหนดนโยบาย เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ของครู ต่อการกำหนดภารกิจและแผนงานการส่งเสริมการอ่าน การกระตุ้นและการส่งเสริมนโยบายส่งเสริมการอ่าน เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของครู ต่อการกำหนดภารกิจและแผนงานการส่งเสริมการอ่าน การกระตุ้นและการส่งเสริมนโยบายส่งเสริมการอ่าน เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาระดับความคาดหวังของครู ต่อการกำหนดภารกิจและแผนงานการส่งเสริมการอ่าน การกระตุ้นและการส่งเสริมนโยบายส่งเสริมการอ่าน เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

1. *ขอบเขตด้านพื้นที่และประชากร*
ขอบเขตพื้นที่ในการศึกษาของการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 37 โรงเรียน ประชากรเป็นครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 1,356 คน และใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนที่มี

แนวนโยบายการส่งเสริมด้านการอ่าน และโรงเรียนที่ได้รับรางวัล
การส่งเสริมการอ่านดีเด่นจากหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาการดำเนินนโยบายส่งเสริมการอ่าน เพื่อสร้าง
สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ปี พ.ศ.2552 ดังนี้ 1) สำคัญ
ของนโยบายส่งเสริมการอ่าน เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอด
ชีวิต 2) วัตถุประสงค์ในการดำเนินนโยบายส่งเสริมการอ่าน
เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต 3) แผนงานในการรณรงค์
สร้างนิสัยรักการอ่าน การเพิ่มสมรรถนะการอ่าน แผนงานที่ 3
การสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมการอ่าน แผนงานที่ 4 การสร้าง
เครือข่ายความร่วมมือการอ่าน

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาการวิจัย คือ ช่วงระยะเวลาการศึกษา
ในครั้งนี้อยู่ในช่วงเดือนธันวาคม พ.ศ.2556 ถึงเดือนมีนาคม
พ.ศ.2557

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณ โดยทำการสำรวจ
และเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ประชากรที่ใช้ในการศึกษา
ครั้งนี้ ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
กรุงเทพมหานคร จำนวน 37 โรงเรียน การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง
คัดเลือกโรงเรียนตัวอย่างจากโรงเรียนที่มีแนวนโยบายการส่งเสริม
ด้านการอ่าน การเรียนรู้ หรือโรงเรียนที่ได้รับรางวัลการส่งเสริม
การอ่านจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนได้เพียง 3 โรงเรียน
1) โรงเรียนพญาไท จำนวนครูทั้งสิ้น 78 คน 2) โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ
จำนวนครูทั้งสิ้น 44 คน 3) โรงเรียนอนุบาลพิบูลเวทย์ จำนวนครู
ทั้งสิ้น 58 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณในการวิจัยครั้งนี้
มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 165 คน คิดเป็นอัตราตอบกลับ
ร้อยละ 91.66

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม (Question-
naires) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการรวบรวมข้อมูล ทฤษฎีและงาน
วิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยใช้ภาษาแบบสอบถามที่ง่ายต่อการเข้าใจ
แบ่งเนื้อหาแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้
ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ
แบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบแบบรายการ (Check List) ได้แก่
เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่ง รายได้ เป็นแบบสอบถาม
ปลายปิด

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้

ความพึงพอใจ และความคาดหวังของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ต่อนโยบายส่งเสริม
การอ่าน เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีลักษณะ
เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สร้างตามมาตรการวัดของ
(Likert Scale) ดังนี้

ระดับคะแนนเฉลี่ย		การแปลความหมาย
4.21 – 5.00	หมายถึง	ระดับมากที่สุด
3.41 – 4.20	หมายถึง	ระดับมาก
2.61 – 3.40	หมายถึง	ระดับปานกลาง
1.81 – 2.60	หมายถึง	ระดับน้อย
1.00 – 1.80	หมายถึง	ระดับน้อยที่สุด

โดยแบ่งออกเป็น 4 ข้อใหญ่ คือ

1. สำคัญต่อนโยบายส่งเสริมการอ่าน
2. วัตถุประสงค์ของนโยบาย
3. แผนงานในการดำเนินนโยบายส่งเสริมการอ่าน
4. มาตรการส่งเสริมนโยบายส่งเสริมการอ่าน

ส่วนที่ 3 เป็นแบบคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับความคิด
เห็นในการปรับปรุงการดำเนินนโยบายและข้อเสนอแนะอื่นๆ

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ผลการศึกษาเรื่อง “การศึกษาระดับการรับรู้ ความพึงพอใจ
และความหวังต่อนโยบายส่งเสริมการอ่าน เพื่อสร้างสังคมแห่ง
การเรียนรู้ตลอดชีวิต” โดยภาพรวมพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก
เมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบมีประเด็นที่สำคัญที่นำมาอภิปรายผล
ดังนี้

1. ระดับการรับรู้ของครู ต่อการกำหนดภารกิจและ
แผนงานการส่งเสริมการอ่าน การกระตุ้นและการส่งเสริมนโยบาย
ส่งเสริมการอ่าน เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต พบว่า
การรับรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยองค์ประกอบ
ดังนี้

1.1 ด้านสาระสำคัญของนโยบายส่งเสริมการอ่าน
เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีผลการวิจัยด้านระดับ
การรับรู้ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการที่รัฐบาลให้ความสำคัญ
กับการอ่านจนมีการยกระดับให้การอ่านเป็นวาระแห่งชาติ
ซึ่งเป็นภาระที่สำคัญของครูที่มีส่วนในการส่งเสริมการอ่านของ
นักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนที่ผู้วิจัยเข้าไป
เก็บข้อมูลนั้นเป็นโรงเรียนที่มีการส่งเสริมการอ่านอยู่แล้ว และ
เคยได้รับรางวัลในการส่งเสริมการอ่าน คือ โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ

นั้นเคยได้รับรางวัลชนะเลิศกิจกรรมห้องสมุดจากการเข้าแข่งขันความสามารถนักเรียนประจำปี 2541 และรางวัลห้องสมุดดีเด่นในปี 2525 โรงเรียนพญาไท เคยได้รับรางวัล “โรงเรียนจัดกิจกรรมห้องสมุดดีเด่น ปี 2541” ได้รับรางวัลชนะเลิศ การจัดกิจกรรมของสถานศึกษา “รักการอ่านสานสัมพันธ์” ในปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ 2546 ประเภทหนังสือสารภาษาไทยดีเด่น ปี 2546 จัดโดยกระทรวงศึกษาธิการ

1.2 ด้านวัตถุประสงค์ของนโยบาย มีผลการวิจัยด้านระดับการรับรู้ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชวรัตน์ เชิดชัย (2527, น. 29-34) กล่าวว่า บุคคลรับรู้สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองไปตามปัจจัยพื้นฐานที่เป็นแรงผลักดันให้เกิดการเลือกเปิดรับข่าวสารที่ว่า เกิดจากความอยากรู้อยากเห็นในสิ่งต่างๆ และเกิดจากเพื่อประโยชน์ใช้สอยของตนเอง (Self-Aggrandizement) เช่นเดียวกับครูที่เปิดรับข่าวสารในส่วนที่เกี่ยวข้องกับนโยบายส่งเสริมการอ่าน เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต และสอดคล้องกับ มงคล ศรีไพรวรรณ (2532, น. 22) กล่าวว่า บทบาทเป็นการแสดงออกในการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคลเช่นเดียวกับครูที่ต้องมีการแสวงหาความรู้และรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายทางการศึกษาอยู่ตลอดเวลา และโรงเรียนประถมศึกษาถือเป็นหน่วยจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับต่างๆ ที่สำคัญ

1.3 ด้านแผนงานในการดำเนินนโยบายส่งเสริมการอ่าน การรณรงค์สร้างนิสัยรักการอ่าน การเพิ่มสมรรถนะการอ่าน การสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการอ่าน และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการอ่าน มีผลการวิจัยพบว่า มีระดับการรับรู้ในระดับมากทุกข้อ

1.4 ด้านมาตรการเสริมการกระตุ้นและการส่งเสริมนโยบายส่งเสริมการอ่าน มีผลการวิจัยด้านระดับการรับรู้ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการรับรู้ในแง่บรรยากาศหรือบริบทต่างๆ ที่เรารับรู้สถานการณ์ต่างๆ ในที่นี้คือสถานการณ์ที่เรารับรู้คือ โครงการที่กระตุ้นส่งเสริมนโยบายส่งเสริมการอ่านทำให้ครูเลือกที่จะรับรู้ และติดตามความคืบหน้าของนโยบาย (รุ่งนภา นรรัตน์กุล, 2550, น. 78)

2. ระดับความพึงพอใจของครู ต่อนโยบายส่งเสริมการอ่าน เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2.1 ด้านสาระสำคัญของนโยบาย ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ เท่ากับ 4.00 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า รัฐบาลกำหนดให้การอ่านเป็นวาระแห่งชาติ มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 4.10 รองลงมาคือ รัฐบาลกำหนดให้วันที่ 2 เมษายนของทุกปีเป็นวันรักการอ่าน

มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 4.07 รัฐบาลกำหนดให้ปี พ.ศ.2552-2561 เป็นทศวรรษแห่งการอ่าน มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 4.04 รัฐบาลมีวิสัยทัศน์เพื่อให้คนไทยทุกคนได้รับการพัฒนาความสามารถและปลูกฝังนิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้น ด้วยบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการอ่าน เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 3.95 และรัฐบาลกำหนดให้มี 1) คณะกรรมการส่งเสริมการอ่าน โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน 2) ปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นรองประธานและ 3) หน่วยงานภาครัฐและเอกชนเป็นกรรมการ มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 3.91 จะพบว่า ทุกข้อคำถามของภาพรวมนโยบายส่งเสริมการอ่านของครูมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทั้งหมด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อารีรัตน์ จารุทวิชัย (2545, น. 98) ได้ศึกษาความพึงพอใจของครู เกิดจากผู้บริหารโรงเรียนได้แสดงความมุ่งมั่นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน มีแผนงานและการดำเนินงานที่ชัดเจน

2.2 ด้านวัตถุประสงค์ของนโยบาย ผลการวิจัยด้านความพึงพอใจของครูต่อนโยบายส่งเสริมการอ่าน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 3.81 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยในการอ่านหนังสือที่เพิ่มขึ้นของคนไทยเพิ่มขึ้นจากปีละ 5 เล่ม เป็น 10 เล่มต่อคน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดเท่ากับ 3.86 อยู่ในระดับมาก การพัฒนาและเพิ่มความครอบคลุมของแหล่งการอ่านได้สามารถจัดบริการได้ครอบคลุมทุกตำบลทุกชุมชนอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 3.84 จำนวนประชากรไทยมีความรู้อ่านออกเขียนได้ เด็กไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป มีการอ่านเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 92.64 เป็นร้อยละ 95.00 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 3.79 และจำนวนประชากรวัยแรงงานที่เป็นผู้รู้หนังสือระดับใช้งานได้ในชีวิตประจำวันเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 97.21 เป็นร้อยละ 99.00 อยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากวัตถุประสงค์ของนโยบายที่ชัดเจนมีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติให้สำเร็จสอดคล้องกับ แมฆมาเนียน และซาบาเทียร์ (1980, อ้างถึงใน ศุภชัย ยาวะประภาส, 2533, น. 105) ที่ระบุว่า วัตถุประสงค์ของนโยบาย นอกจากจะต้องกระจ่างชัดแล้ว ยังต้องสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันด้วย ซึ่งจะมีผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของนโยบายที่เป็นที่ยอมรับกันทั่วไป

2.3 ด้านแผนงานการส่งเสริมการอ่าน ผลการวิจัยด้านความพึงพอใจของครูต่อนโยบายส่งเสริมการอ่าน

2.3.1) การรณรงค์สร้างนิสัยรักการอ่าน โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 3.56 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การกำหนดรายชื่อนหนังสือดี เพื่อเป็นแนวทางในการอ่านหนังสือของเด็ก สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถทรงพระกรุณาพระราชทานรายชื่อ “หนังสือดีเด่น 6 เล่ม ที่เด็กและเยาวชนไทยควรอ่าน” ได้แก่ 1) พระอภัยมณี 2) รามเกียรติ์ 3) นิทานชาดก 4) อิเหนา 5) พระราชนิพนธ์สิบสองเดือน 6) กาพย์เห่เรือเจ้าฟ้า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การประกาศรายชื่อนิยายอ่านนอกเวลา สารการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 เพิ่มเติมจำนวน 44 เล่ม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 10 เล่ม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 10 เล่ม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 12 เล่ม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 12 เล่ม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 3.71 การออกมาตรการภาษีเพื่อสนับสนุนการอ่านโดยการยกเว้นภาษีสำหรับบุคคลธรรมดาสามารถนำค่าใช้จ่ายที่ได้บริจาคให้แก่สถานศึกษาของราชการและเอกชน เพื่อใช้ในการจัดหาหนังสือหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาหักเป็นค่าใช้จ่ายได้ 2 เท่าของที่จ่ายจริง แต่ต้องไม่เกินร้อยละ 10 ของเงินได้พึงประเมิน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 3.61 การจัดการรวานส่งเสริมเด็กไทยให้รักการอ่าน เด็กปฐมวัยประกอบด้วย 11 จังหวัด 1) จังหวัดพิษณุโลก 2) จังหวัดชลบุรี 3) จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 4) จังหวัดตาก 5) จังหวัดขอนแก่น 6) จังหวัดอุบลราชธานี 7) จังหวัดมุกดาหาร 8) จังหวัดภูเก็ต 9) จังหวัดเชียงราย 10) จังหวัดสงขลา และ 11) จังหวัดสตูล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 อยู่ในระดับมากเช่นกัน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กำหนดแนวทางการดำเนินงานแผนงานส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและพัฒนาห้องสมุด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544-2561 กำหนดเป้าหมายสำหรับนักเรียน คือ เป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีนิสัยรักการอ่านอย่างยั่งยืนและเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47 อยู่ในระดับมาก และการออกมาตรการภาษีเพื่อสนับสนุนการอ่าน โดยการยกเว้นภาษีการออกมาตรการภาษีเพื่อสนับสนุนการอ่านสำหรับบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลให้ยกเว้นเงินได้เป็นจำนวน 2 เท่าของรายจ่ายที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลได้จ่าย เพื่อสนับสนุนการศึกษาไม่ว่าจะได้จ่ายเป็นเงินหรือทรัพย์สินแต่เมื่อรวมกับรายจ่ายที่จ่ายไปเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อสนับสนุนสำหรับโครงการที่กระทรวงศึกษาธิการให้ความเห็นชอบแล้ว และรายจ่ายที่จ่ายไปเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดสร้าง และการบำรุงรักษาสวนเด็กเล่นสวนสาธารณะ หรือสนามต้องไม่เกิน

ร้อยละ 10 ของกำไรสุทธิก่อนหักรายจ่ายเพื่อการกุศลสาธารณะหรือเพื่อการสาธารณประโยชน์และรายจ่ายเพื่อการศึกษาหรือเพื่อการกีฬา และให้ยกเว้นภาษีเงินได้เป็นจำนวนร้อยละ 100 ของรายจ่ายที่ได้จ่ายไปเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมการอ่าน ให้แก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลสำหรับเงินได้เป็นจำนวนร้อยละ 100 ของรายจ่ายที่ได้จ่ายไปเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดหาหนังสือหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมการอ่านสำหรับหอสมุดหรือห้องสมุดของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลนั้นเฉพาะในส่วนที่ไม่เกิน 50,000 บาท ในแต่ละรอบระยะเวลาบัญชี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.26 อยู่ในระดับปานกลาง

ทั้งนี้เนื่องจากการออกเป็นพระราชกฤษฎีกาในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 515) พ.ศ. 2554 แม้จะเป็นการช่วยให้องค์กรเอกชนบริจาคหนังสือมากขึ้น แต่หนังสือที่ทางโรงเรียนจะได้รับอาจจะไม่มีคุณภาพ เพราะไม่มีนักวิชาการทางการศึกษาเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดซื้อหนังสือ จึงทำให้ความพึงพอใจในการออกกฎหมายให้กับฝ่ายนิติบุคคลมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง แม้ว่าจะเป็นการจูงใจให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมและอาจจะช่วยประหยัดงบประมาณของรัฐบาล แต่จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติม พบว่า ยังมีสำนักพิมพ์บางแห่งยังนำมาตรการดังกล่าวมาใช้สำหรับการลดหย่อนภาษี โดยใช้หนังสือของตนสำหรับการบริจาคให้กับโรงเรียน ซึ่งหนังสืออาจไม่ตรงตามความสนใจของเด็กและทำให้เด็กขาดความกระตือรือร้นในการอ่าน ซึ่งควรเป็นหนังสือที่มีคุณภาพที่ได้รับการคัดสรรมาจากครู และให้ข้อเสนอว่า ควรจะบริจาคเป็นค่าใช้จ่ายในการซื้อหนังสือ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉราประดิษฐ์ (2549) ทำการวิจัยเรื่อง กระบวนการส่งเสริมการอ่านที่ได้ผลสำหรับเด็กประถมศึกษาช่วงชั้นที่ 1 และ 2 พบว่า ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการส่งเสริมการอ่านในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับหนังสือ คือ ปัจจัยด้านงบประมาณซื้อหนังสือและเพื่อส่งเสริมการอ่านซึ่งได้ระบุว่า งบประมาณทั่วไปของโรงเรียนเพื่อซื้อหนังสืออาจมีตั้งแต่ 10,000 ถึง 100,000 บาท แต่โรงเรียนโดยทั่วไปถ้าสามารถมีงบประมาณซื้อหนังสืออย่างต่ำปีละ 10,000-20,000 บาท ได้ก็จะเพียงพอในระดับหนึ่ง ทั้งนี้ทั้งนั้น การจัดงบประมาณเพื่อซื้อหนังสือควรจะมีวิธีจัดสรรให้โรงเรียนทยอยซื้อหนังสือได้ตลอดทั้งปี เพราะหนังสือก็เหมือนสินค้าอื่นๆ ที่มีการสร้างมีการผลิตเรื่องใหม่ๆ สู้ตลาดอยู่เสมอ การจัดงบประมาณเพื่อซื้อหาหนังสือเข้าห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอจะกระตุ้นให้เด็กอยากอ่านหนังสือและมีหนังสือตอบสนองเด็กอย่างต่อเนื่อง และ

ถ้าโรงเรียนซื้อหนังสือเพียงครั้งเดียวต่อเทอมหรือต่อปีการศึกษา จะทำให้เด็กเข้าห้องสมุดเฉพาะฤดูกาลที่มีหนังสือใหม่เข้ามา เท่านั้น ซึ่งระยะเวลาอาจทิ้งช่วงห่างกันนานเกินไป จนไม่อาจรักษา ความอยากอ่านให้คงอยู่ในตัวเด็กได้

2.3.2 ด้านการเพิ่มสมรรถนะการอ่าน ผลการวิจัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 โครงการ Reading Thailand: อ่านเถิด เด็กไทย โครงการส่งเสริมการอ่านการเรียนรู้ ให้กับเด็กนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทั้งระดับชั้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพด้านการอ่านการเรียนรู้ทั้งเชิง ปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยใช้การประกวดเป็นตัวกระตุ้นให้เกิด แรงจูงใจ ความคิดสร้างสรรค์ และดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน การเรียนรู้ในโรงเรียนอย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากมีองค์กรมหาชนเข้ามาร่วมดำเนินงานกับ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งทำให้การประสานงานไม่ประสบ ปัญหา และเป็นโครงการที่ร่วมเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพ รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเจริญพระชนมายุครบ 60 พรรษา ซึ่งสอดคล้องกับ มาสโลว์ ได้กล่าวว่า ความต้องการ พื้นฐานของมนุษย์แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ 1) มนุษย์มีความ ต้องการและความต้องการมีอยู่เสมอไม่มีที่สิ้นสุด 2) ความต้องการ ที่ได้รับการสนองแล้วจะไม่เป็นสิ่งจูงใจสำหรับพฤติกรรมต่อไป 3) ความต้องการที่ไม่ได้รับการสนองเท่านั้นที่เป็นสิ่งจูงใจพฤติกรรม 4) ความต้องการของคนซ้ำซ้อนกัน บางทีความต้องการหนึ่งได้รับการ สนองแล้ว ยังไม่สิ้นสุดก็เกิดความต้องการด้านอื่นขึ้นอีก 5) ความต้องการของคนมีลักษณะเป็นลำดับขั้นของความสำคัญ ความพึงพอใจของการสร้างสมรรถนะการอ่านของครู จึงอยู่ใน ระดับมาก เพราะครูต้องการให้เด็กมีทักษะการอ่านที่ดีขึ้น และ จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา พบว่า แผนงานด้านการเพิ่มสมรรถนะการอ่านควรเพิ่มโครงการที่ให้ ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างสมรรถนะ การอ่านให้เด็ก เพื่อให้เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องตั้งแต่ระดับ ครอบครัว ชุมชน และในระดับประเทศ

2.3.3 ด้านการสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม การอ่าน ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 3.56 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า โครงการโรงเรียนดี ประจำตำบล กำหนดให้โรงเรียนดีประจำตำบลมีห้องสมุดที่มี คุณภาพ มีห้องคอมพิวเตอร์และระบบอินเทอร์เน็ตที่ทันสมัยใน การให้บริการแก่ชุมชนได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การจัดทำมาตรฐานห้องสมุดและตัวบ่งชี้ โรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย

มาตรฐานตัวบ่งชี้เกณฑ์การประเมิน 5 มาตรฐาน คือ มาตรฐาน ด้านผู้บริหาร มาตรฐานด้านครู มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐาน ด้านทรัพยากรสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 อยู่ในระดับมาก และห้องสมุด 3 D ประกอบด้วย หนังสือดี บรรยากาศดี และ บรรณารักษ์และกิจกรรมดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542, น. 86) ที่ได้อธิบายถึงองค์กรที่มีบทบาทในการสร้างนิสัยรักการอ่าน คือ โรงเรียนต้องมีห้องสมุดที่น่าสนใจ นำเข้าใช้ ครูและบรรณารักษ์ จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต่างๆ ทำให้เด็กอยากเข้าไปอ่านและ อยากร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ครูและบรรณารักษ์จัดขึ้น และจากการ ศึกษาสถานที่ที่เด็กชอบไปอ่านหนังสือมากที่สุดคือ คือ ห้องสมุด โรงเรียนและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในโรงเรียน มีบทบาท สำคัญในการส่งเสริมนิสัยการอ่านในเชิงบวก และการมีห้องสมุด ที่ดีมีส่วนสำคัญที่ช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กอย่างกรณีเด็ก ซึ่งอยู่ในห้องเรียนเดียวกันแต่กลับมีทักษะการอ่านแตกต่างกัน ในปัจจุบันโรงเรียนในมาเลเซียมีการเตรียมพร้อมและมีห้อง สมุดที่มีหนังสือจำนวนมากทำให้ครูสามารถใช้เวลากับนักเรียน ที่อ่านช้า ส่วนนักเรียนที่อ่านเร็วก็สามารถใช้เวลาอย่างเป็นอิสระ (Pandian, 2011) ห้องสมุดที่มีการจัดเตรียมเป็นอย่างดีและมีพื้นที่สำหรับอ่านหนังสือเป็นการเฉพาะและสะดวกสบาย ย่อมเป็นแรงจูงใจให้นักเรียนเข้ามาอ่านหนังสือ

2.3.4 ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือใน การอ่าน ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 3.57 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สำนักอุทยานการ เรียนรู้ (TK Park) อุทยานการเรียนรู้ต้นแบบ ประกอบด้วย เว็บไซต์ ดิจิตอลทีเค (Digital TK) เรียนรู้และแบ่งปันกิจกรรมวิชาการ เครือข่ายแห่งการเรียนรู้สู่นาคต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 การดำเนิน นโยบายส่งเสริมการอ่านของกรุงเทพมหานครได้รับการประกาศ ยกย่องจากยูเนสโกให้เป็นมหานครแห่งการอ่าน จากยุทธศาสตร์ ของรัฐบาลทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาคนไทยให้มีนิสัยรัก การอ่าน ด้านการสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการส่งเสริม การอ่าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 และ ด้านการดำเนินงานของ แผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่าน การส่งเสริมการอ่าน โดยมีพื้นฐานว่า จะต้องพัฒนาพลังปัญญาคู่ไปกับพลังสังคมและ พลังนโยบาย โดยพลังปัญญาี้ ได้แก่ การขยายพื้นที่ทางปัญญา (wisdom space) อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.52 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการดำเนินงานหน่วยงานดังกล่าว สามารถกระตุ้น และส่งเสริมให้เด็กและประชาชนทั่วไปได้เห็นความสำคัญของ การอ่านเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับนโยบายการส่งเสริมการอ่าน

ของประเทศญี่ปุ่น นโยบายและกิจกรรมส่งเสริมการอ่านขององค์กรภาคเอกชนในญี่ปุ่น เช่น โครงการ Book Start in Japan ได้มีการกระจายหนังสือให้กับครอบครัวใหม่ๆ เพื่อกระตุ้นให้เด็กๆ สนุกสนานกับการอ่านหนังสือในช่วงที่ยังเป็นเด็ก ซึ่งเป็นวิธีที่รัฐบาลของประเทศอังกฤษได้นำมาใช้กันอย่างแพร่หลาย เป็นองค์กรอิสระที่ไม่หวังผลกำไร นำโครงการซึ่งเป็นโครงการที่มีการดำเนินการอยู่ทั่วโลกและมีหลักสำคัญ คือ 1) เพื่อให้เกิดการแบ่งปันหนังสือ 2) เพื่อเด็กเล็กทุกคน จะได้รับหนังสือ เนื่องจากบางครอบครัวไม่สามารถหาซื้อหนังสือได้ 3) ช่วยตรวจสอบสุขภาพของเด็กเล็กในทุกที่ที่สามารถเข้าถึงได้ โดยไม่คำนึงถึงความสนใจของคนเหล่านั้น การแจกหนังสือให้กับเด็กทุกคนเป็นสิ่งสำคัญมากในการเข้าถึงทุกๆ ครอบครัว 4) ไม่ได้มีบทบาทในการกระจายหนังสือ แต่เป็นการมอบหนังสือและประสบการณ์ในการแบ่งปันหนังสือ เด็กสามารถมีความสุขอยู่กับหนังสือและมีประสบการณ์แห่งความสุขที่จะได้มีการแบ่งปันหนังสือ พบว่า หนังสือที่ส่งมอบให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของ Book Start in Japan แสดงถึงวิธีการแบ่งปันหนังสือระหว่างเด็กเล็กกับครอบครัว 5) เป็นโครงการที่ต้องการความร่วมมือ เนื่องจากมีการส่งมอบโดยผ่านเครือข่ายตัวแทนและหุ้นส่วนทั้งบุคคลและสาธารณะ เป็นองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร ไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง ศาสนา

2.3.5 ด้านการกระตุ้นการส่งเสริมนโยบายส่งเสริมการอ่าน ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่จะมีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน การปฏิรูปหลักสูตรและการพัฒนาตำราเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ผู้เรียนในการศึกษาในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47 อยู่ในระดับมาก โครงการบ้านหนังสืออัจฉริยะ กระตุ้นและส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับประชาชนโดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในถิ่นทุรกันดาร และเพื่อสร้างโอกาสให้ประชาชนได้เข้าถึงแหล่งเรียนรู้ โดยจัดตั้งในพื้นที่ปกติ 4 หมื่นหมู่บ้าน และจัดตั้งในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 4 อำเภอ ของจังหวัดสงขลา 1,800 แห่ง จำนวน 41,800 แห่ง จากจำนวน 80,000 หมู่บ้านทั่วประเทศ จะสนับสนุนงบประมาณแห่งละ 11,500 บาท มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ในขณะที่ความพึงพอใจของโครงการแท็บเล็ตพีซีเพื่อการศึกษาไทย (One Tablet Per Child) การใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการศึกษายกระดับคุณภาพการศึกษา (Education Quality) ให้เด็กอ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น และสนุกกับการเรียนรู้ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 3.37 ทั้งนี้

อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 41-50 ปี มีจำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 35.8 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐพร ทองศรี (2555) ที่ศึกษาการใช้แท็บเล็ตพีซี พบว่า ความตั้งใจใช้แท็บเล็ตของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 การประยุกต์ใช้ตัวแบบการยอมรับเทคโนโลยี พบว่า ครูผู้สอนมีระดับความตั้งใจใช้แท็บเล็ตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยครูผู้สอนที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี มีระดับความตั้งใจอยู่ในสัดส่วนที่สูงที่สุด รองลงมาคือ ครูผู้สอนอยู่ระหว่าง 30-39 ปี 40-49 ปี และ 50 ปีขึ้นไป ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนที่มีอายุมากจะมีการเรียนรู้ในการใช้เทคโนโลยีช้ากว่าครูผู้สอนที่มีอายุน้อยกว่า และปัจจัยภายในที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจใช้แท็บเล็ตประกอบการสอนของครูผู้สอนคือ ความเชื่อมั่นในสื่อแท็บเล็ตที่มีการรับรู้ถึงความง่ายและการรับรู้ประโยชน์ที่ได้รับ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งสองปัจจัย และปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลโดยรวมต่อความตั้งใจการใช้แท็บเล็ตของครูมากที่สุด คือ นโยบายของรัฐบาล เพื่อนร่วมงาน และภาพลักษณ์ทางสังคม โดยระบุว่า เกิดจากครูผู้สอนที่เคยได้ใช้สื่อแท็บเล็ตหรือสื่อคอมพิวเตอร์ได้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อนครูด้วยกัน ทำให้ครูผู้สอนเกิดแรงจูงใจในการใช้สื่อเทคโนโลยีต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติพันธ์ อุดมเศรษฐ์, ศรีวรรณ ชูรินทร์, และอรัญญา เชียงเงิน (2554) ที่ได้มีการศึกษาผลการใช้แท็บเล็ตพีซีในการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์และวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนปริมณัสรอยแยลส่ววิทยาลัย พบว่า ในด้านลักษณะของอุปกรณ์ที่มีการประมวลผลของสื่อบทเรียนยังช้าและกระตุกไม่ต่อเนื่อง การใช้สื่อการเรียนการสอนเหมาะสมบางวิชา เช่น คณิตศาสตร์ อาจจะใช้ประกอบได้ แต่จะทำให้เด็กขาดทักษะการเขียน การคิด ควรใช้สื่อการเรียนนี้ในเด็กที่โตกว่า ในปัจจุบันการนำเอาเทคโนโลยีและการสื่อสารมาประยุกต์ใช้กับการเรียนรู้ของนักเรียนรูปแบบใหม่ โดยการใช้แท็บเล็ตยังประสบปัญหาอยู่หลายประการ เช่น ประเทศไทยยังไม่มีหลักสูตรการเรียนการสอนโดยการใช้แท็บเล็ต ครูผู้สอนยังไม่มีความรู้เพียงพอต่อการใช้อุปกรณ์แท็บเล็ตเพื่อการจัดการเรียนการสอน ในขณะที่ผู้เรียนมีความพร้อมที่จะเรียน และยังไม่มีการสร้างเนื้อหาบทเรียนและกิจกรรมที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนออกมาอย่างชัดเจน (ไพฑูริย์ ศรีฟ้า, 2554, น. 9)

3. ระดับความคาดหวังของครูต่อนโยบายส่งเสริมการอ่าน เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3.1 ด้านสาระสำคัญของนโยบายส่งเสริมการอ่าน

โดยรวมครุมีความคาดหวังอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า รัฐบาลกำหนดให้การอ่านเป็นวาระแห่งชาติ มีค่าเฉลี่ยความคาดหวังอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 4.19 รองลงมาคือ รัฐบาลมีวิสัยทัศน์เพื่อให้คนไทยทุกคนได้รับการพัฒนาความสามารถและปลูกฝังนิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้น ด้วยบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการอ่าน เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 4.16 รัฐบาลกำหนดให้วันที่ 2 เมษายนของทุกปี เป็นวันรักการอ่าน มีค่าเฉลี่ยความคาดหวังอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 4.12 รัฐบาลกำหนดให้ปี พ.ศ.2552-2561 เป็นทศวรรษแห่งการอ่าน มีค่าเฉลี่ยความคาดหวังอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 4.08 และรัฐบาลกำหนดให้มี 1) คณะกรรมการส่งเสริมการอ่านโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน 2) ปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นรองประธาน และ 3) หน่วยงานภาครัฐและเอกชนเป็นกรรมการ มีค่าเฉลี่ยความคาดหวังอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 3.91 จะพบว่า ทุกข้อคำถามของภาพรวมนโยบายส่งเสริมการอ่านของครุ มีระดับความคาดหวังอยู่ในระดับมากทั้งหมด ตรงตามแนวคิดของ แวนนิเตอร์และแวนฮอร์น (1975) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะของการนำนโยบายไปปฏิบัติที่มีมาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย หากนโยบายมีความชัดเจนของวัตถุประสงค์และตัวชี้วัดมาก และอีกประการ คือ นโยบายที่มีวัตถุประสงค์สอดคล้องกับความเป็นจริงก็จะทำให้ผู้ปฏิบัติสามารถปฏิบัติได้ง่ายขึ้น และมีแนวโน้มที่ทำให้เกิดความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

3.2 ด้านวัตถุประสงค์ของนโยบาย ผลการวิจัยด้านความคาดหวังของครุต่อนโยบายส่งเสริมการอ่าน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 3.75 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า จำนวนประชากรวัยแรงงานที่เป็นผู้รู้หนังสือระดับใช้งานได้ในชีวิตประจำวันเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 97.21 เป็นร้อยละ 99.00 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 มีความคาดหวังอยู่ในระดับมาก จำนวนประชากรไทยมีความรู้อ่านออกเขียนได้ เด็กไทยอายุ 15 ปีขึ้นไปมีการอ่านเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 92.64 เป็นร้อยละ 95.00 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 มีความคาดหวังอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยในการอ่านหนังสือที่เพิ่มขึ้นของคนไทยเพิ่มขึ้นจากปีละ 5 เล่ม เป็น 10 เล่มต่อคน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 มีความคาดหวังอยู่ในระดับมาก การพัฒนาและเพิ่มความครอบคลุมของแหล่งการอ่านได้สามารถจัดบริการได้ครอบคลุมทุกตำบล ชุมชนอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 มีความคาดหวังอยู่ในระดับมาก

3.3 ด้านแผนงานการส่งเสริมการอ่าน

3.3.1 การรณรงค์สร้างนิสัยรักการอ่าน สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษากำหนดแนวทางการดำเนินงานแผนงานส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและพัฒนาห้องสมุด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544-2561 กำหนดเป้าหมายสำหรับนักเรียน คือ เป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีนิสัยรักการอ่านอย่างยั่งยืน และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ 3.96 อยู่ในระดับมาก การออกมาตรการภาษีเพื่อสนับสนุนการอ่านโดยการยกเว้นภาษีสำหรับบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลให้ยกเว้นเงินได้เป็นจำนวน 2 เท่าของรายจ่ายที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลได้จ่ายเพื่อสนับสนุนการศึกษาไม่ว่าจะได้จ่ายเป็นเงินหรือทรัพย์สิน แต่เมื่อรวมกับรายจ่ายที่จ่ายไปเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อสนับสนุนสำหรับโครงการที่กระทรวงศึกษาธิการให้ความเห็นชอบแล้วและรายจ่ายที่จ่ายไปเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดสร้างและการบำรุงรักษาสนามเด็กเล่น สวนสาธารณะ หรือสนามต้องไม่เกินร้อยละ 10 ของกำไรสุทธิก่อนหักรายจ่ายเพื่อการกุศลสาธารณะหรือเพื่อการสาธารณประโยชน์ และรายจ่ายเพื่อการศึกษาหรือเพื่อการกีฬา และให้ยกเว้นภาษีเงินได้เป็นจำนวนร้อยละ 100 ของรายจ่ายที่ได้จ่ายไปเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดหาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อส่งเสริมการอ่าน ให้แก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลสำหรับเงินได้เป็นจำนวนร้อยละ 100 ของรายจ่ายที่ได้จ่ายไป มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 อยู่ในระดับมาก

การประกาศรายชื่อหนังสืออ่านนอกเวลา สารการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 จำนวน 44 เล่ม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 10 เล่ม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 10 เล่ม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 12 เล่ม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 12 เล่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 อยู่ในระดับมาก การกำหนดรายชื่อหนังสือดี เพื่อเป็นแนวทางในการอ่านหนังสือของเด็ก สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถทรงพระกรุณาพระราชทานรายชื่อ “หนังสือดีเด่น 6 เรื่อง ที่เด็กและเยาวชนไทยควรอ่าน” โดยมีรายชื่อหนังสือดังที่ดีเด่น 6 เรื่อง ที่เด็กควรอ่านตามพระราชวิจารณ์ในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้แก่ 1) พระอภัยมณี 2) รามเกียรติ์ 3) นิทานชาดก 4) อิเหนา 5) พระราชนิพนธ์สิบสองเดือน 6) กายทิพย์เห่เรือเจ้าฟ้ากุ้ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 อยู่ในระดับมาก การจัดการรวนส่งเสริมเด็กไทยให้รักการอ่านของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 11 จังหวัด 1) จังหวัดพิษณุโลก 2) จังหวัดชลบุรี 3) จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 4) จังหวัดตาก 5) จังหวัดขอนแก่น 6) จังหวัดอุบลราชธานี 7) จังหวัดมุกดาหาร

8) จังหวัดภูเก็ต 9) จังหวัดเชียงใหม่ 10) จังหวัดสงขลา และ 11) จังหวัดสตูล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 อยู่ในระดับมาก และการออกมาตราการภาษีเพื่อสนับสนุนการอ่านโดยการยกเว้นภาษีสำหรับบุคคลธรรมดา สามารถนำค่าใช้จ่ายที่ได้บริจาคให้แก่สถานศึกษาของราชการและเอกชน เพื่อใช้ในการจัดหาหนังสือหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาเป็นค่าใช้จ่ายได้ 2 เท่าของที่จ่ายจริง แต่ต้องไม่เกินร้อยละ 10 ของเงินได้พึงประเมิน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 อยู่ในระดับมาก

จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า แม้ว่าการให้บริการในปัจจุบันของสำนักงานจัดหางานจะอยู่ในระดับสูง แต่การรณรงค์ส่งเสริมการอ่านที่ครุคาดหวังที่จะได้รับในอนาคตนั้นกลับสูงขึ้นไปอีก สอดคล้องตามทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ ได้กล่าวถึงความต้องการขั้นต่างๆ ตามลำดับขั้น กล่าวคือ ความต้องการในขั้นแรกเป็นความต้องการขั้นพื้นฐาน ขั้นที่สองเป็นความต้องการทางด้านจิตใจ ขั้นที่สามเป็นความต้องการด้านสังคม ขั้นที่สี่เป็นความต้องการด้านการยกย่องนับถือ ขั้นที่ห้าความต้องการขั้นสูงสุดที่จะรู้และเข้าใจตนเอง ซึ่งจะเห็นได้ว่า ความต้องการตามลำดับขั้นนั้นมีเพิ่มขึ้นอยู่เสมอ เมื่อความต้องการของบุคคลได้รับการตอบสนองแล้ว บุคคลจะมีความต้องการและคาดหวังในสิ่งเหล่านั้นตามมาและมากขึ้นตามลำดับ

3.3.2 การเพิ่มสมรรถนะการอ่าน ผลการวิจัยพบว่า ครูมีระดับความคาดหวังเท่ากับ 3.98 อยู่ในระดับมาก โครงการ Reading Thailand: อ่านเถิด เด็กไทย โครงการส่งเสริมการอ่านการเรียนรู้ให้กับเด็กนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทั้งระดับชั้น เพื่อไปเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจ ความคิดสร้างสรรค์และดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการอ่านการเรียนรู้ในโรงเรียนอย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพ แสดงให้เห็นว่า ครูมีความคาดหวังต่อการสร้างสมรรถนะการอ่านให้กับนักเรียน เพื่อให้เด็กนักเรียนมีทักษะการอ่านเพิ่มขึ้น สามารถอ่านออกตามที่ทางรัฐบาลได้ตั้งยุทธศาสตร์ไว้ให้มีการอ่านเพิ่มขึ้น และจากการสัมภาษณ์เพิ่มเติม พบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉราประดิษฐ์ (2549, น. 79) ที่ศึกษากระบวนการส่งเสริมการอ่านของที่ได้ผลสำหรับเด็กประถมศึกษาช่วงชั้นที่ 1 และ 2 ซึ่งพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จด้านการส่งเสริมการอ่านในโรงเรียน คือ ความพร้อมด้านกิจกรรมการส่งเสริมการอ่าน โรงเรียนมีกิจกรรมที่ส่งเสริมการอ่านหลายอย่างและดึงดูดให้เด็กมีส่วนร่วมได้ดี

3.3.3 การสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมการอ่าน ผลการวิจัยระดับความคาดหวังด้านการสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมการอ่าน พบว่า โดยภาพรวมครูมีความคาดหวัง

อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การดำเนินการจัดทำมาตรฐานห้องสมุดและตัวบ่งชี้โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย มาตรฐานตัวบ่งชี้เกณฑ์การประเมิน 5 มาตรฐาน คือ มาตรฐานด้านผู้บริหาร มาตรฐานด้านครู มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ มาตรฐานด้านอาคารสถานที่และวัสดุครุภัณฑ์ มีความคาดหวังเท่ากับ 3.83 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การดำเนินโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล กำหนดให้โรงเรียนดีประจำตำบลมีห้องสมุดที่มีคุณภาพ มีห้องคอมพิวเตอร์และระบบอินเทอร์เน็ตที่ทันสมัยในการให้บริการแก่ชุมชนได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 อยู่ในระดับมาก และการจัดตั้งห้องสมุด 3 D คือ หนังสือดี บรรณารักษ์ดี และบรรยากาศดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ เกสท์เชลล์ และคณะ (1964, p. 390-398, อ้างถึงใน ประภาส ศิลปรัศมี, 2530, น. 17) กล่าวว่า ความคาดหวังของบุคคลย่อมแตกต่างกันไป เพราะคนเรามีความคิดและความต้องการต่างกัน พฤติกรรมทางสังคมจึงแตกต่างกันด้วย และบุคคลได้รับอิทธิพลจากความคาดหวังของตนในองค์การหรือจุดประสงค์ขององค์การ ซึ่งเรียกว่า เป็นฝ่ายสถาบันเป็นมิติประการหนึ่ง กับความต้องการของส่วนตัวของตนเอง ซึ่งเรียกว่าฝ่ายบุคคลมิติอีกประการหนึ่ง ทั้งสองฝ่ายนี้จะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมทางสังคม ซึ่งบทบาทของครูมีหน้าที่ในการสร้างให้เด็กอ่านออก เขียนได้ รวมทั้งสร้างนิสัยรักการอ่าน และจากงานวิจัยของ นฤมล ตันธสุเศรษฐ์ และคณะ (2555) กระทรวงศึกษาธิการและหอสมุดแห่งชาติแห่งประเทศไทยนิวซีแลนด์ (Ministry of Education and National Library of New Zealand) ได้กำหนดแนวทางสำหรับโรงเรียนในด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการอ่านไว้ ดังนี้ 1) ครูต้องใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งทรัพยากรสำคัญในการพัฒนาการรู้หนังสือให้แก่เด็ก 2) บรรณารักษ์จะต้องสนับสนุนและปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กอันจะช่วยพัฒนาให้เด็กเป็นนักอ่าน ทั้งนี้โดยสร้างสภาพแวดล้อมของห้องสมุดที่เอื้อต่อการพัฒนาการอ่าน ไม่ว่าจะเป็นสิ่งอำนวยความสะดวก ทรัพยากรสารสนเทศ ระบบและบริการของห้องสมุด 3) โรงเรียนต้องแสวงหากลยุทธ์ในการเพิ่มพูนความรู้ของครูเกี่ยวกับหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน 4) บุคลากรของโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นครูหรือบรรณารักษ์ต้องมีนิสัยรักการอ่านและเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็กนักเรียนในด้านการอ่าน

3.3.4 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการอ่าน ผลการวิจัยระดับความคาดหวังด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการอ่าน พบว่า โดยภาพรวมครูมีความคาดหวังอยู่ในระดับ

มาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 การดำเนินนโยบายส่งเสริมการอ่านของกรุงเทพมหานครได้รับการประกาศยกย่องจาก UNESCO ให้เป็นมหานครแห่งการอ่าน จากยุทธศาสตร์ของรัฐบาลทั้ง 3 ด้าน คือ 1) ด้านการพัฒนาคนไทยให้มีนิสัยรักการอ่าน 2) ด้านการสร้างบรรยากาศ และ 3) ด้านสิ่งแวดล้อมในการส่งเสริมการอ่าน รองลงมาคือ สำนักอุทยานการเรียนรู้ (TK Park) อุทยานการเรียนรู้ต้นแบบ ประกอบด้วย เว็บไซต์ดิจิทัลทีเค (Digital TK) เรียนรู้และแบ่งปันกิจกรรมวิชาการเครือข่ายแห่งการเรียนรู้สู่นาคต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 การดำเนินงานแผนงานสร้างเสริมวัฒนธรรมการอ่านการส่งเสริมการอ่าน โดยมีพื้นฐานว่า จะต้องพัฒนาพลังปัญญาคู่ไปกับพลังสังคมและพลังนโยบาย โดยพลังปัญญานี้ ได้แก่ การขยายพื้นที่ทางปัญญา (Wisdom space) สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ที่ระบุว่า การดำเนินนโยบายส่งเสริมการอ่านให้ประสบผลสำเร็จต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้เป็นหน้าที่ของทุกคน ทั้งหน่วยงานเอกชน รัฐบาล และชุมชน ที่จะต้องมีการประสานงานในทุกระดับให้มีความชัดเจนร่วมกันที่จะสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้เกิดขึ้นได้

4. ด้านการกระตุ้นการส่งเสริมนโยบายส่งเสริมการอ่าน ผลการวิจัยระดับความคาดหวังด้านการกระตุ้นการส่งเสริมนโยบายส่งเสริมการอ่าน โดยภาพรวมพบว่า คุณมีความคาดหวังอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า โครงการตำราแห่งชาติการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่จะมีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน การปฏิรูปหลักสูตรและการพัฒนาตำราเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ผู้เรียนในการศึกษาในระบบ นอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 รองลงมาคือ โครงการบ้านหนังสืออัจฉริยะกระตุ้นและส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับประชาชน โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในถิ่นทุรกันดาร และเพื่อสร้างโอกาสให้ประชาชนได้เข้าถึงแหล่งเรียนรู้ โดยจัดตั้งในพื้นที่ปกติ 4 หมื่นหมู่บ้าน และจัดตั้งในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 4 อำเภอ ของจังหวัดสงขลา 1,800 แห่ง จำนวน 41,800 แห่ง จากจำนวน 80,000 หมู่บ้านทั่วประเทศ จะสนับสนุนงบประมาณแห่งละ 11,500 บาท มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 โครงการแท็บเล็ตพีซีเพื่อการศึกษาไทย (One Tablet Per Child) การใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการศึกษา ยกกระดับคุณภาพการศึกษา (Education Quality) ให้เด็กอ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น และสนุกกับการเรียนรู้ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของคนไทย

คือ หัวใจของการพัฒนาประเทศและการวางรากฐานโครงสร้างพื้นฐานมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37 อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องตามทฤษฎี Expectancy Theory ของ Vroom ซึ่งมืองค์ประกอบบอกไว้ว่า เมื่อความต้องการได้รับการตอบสนองแล้ว ความคาดหวังบุคคลจะได้รับความพึงพอใจและขณะเดียวกันก็จะคาดหวังในสิ่งที่สูงขึ้นไปเรื่อยๆ จะเห็นได้ว่า แม้ว่าการกระตุ้นและส่งเสริมนโยบายส่งเสริมการอ่าน จะได้รับความคาดหวังอยู่ในระดับสูงอยู่แล้วแต่ครูยังมีความคาดหวังอยู่ในระดับสูงขึ้นไปอีก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์นิ วรภิน (2522) ในเรื่องจิตวิทยาทางสังคม ที่เห็นว่า ความคาดหวังเป็นที่พอใจมากน้อยเพียงใด ซึ่งขึ้นอยู่กับว่าเขาเหล่านั้นมีความต้องการแค่ไหน หากความต้องการในสิ่งนั้นมีมาก ความคาดหวังนั้นก็จะมีอิทธิพลมากไปด้วย

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัยที่มุ่งศึกษาระดับการรับรู้ ความพึงพอใจและความคาดหวังต่อนโยบายส่งเสริมการอ่าน เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาโยบายส่งเสริมการอ่าน เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนี้

ข้อเสนอแนะทางนโยบาย

1. การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยใช้การอ่านเป็นเครื่องมือ โดยการดำเนินแผนงานทั้ง 4 แผนงานเพื่อส่งเสริมการอ่าน ผู้วิจัยพบว่า ครูมีผลการรับรู้ ความพึงพอใจและความคาดหวัง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการดำเนินนโยบายเพื่อจะพัฒนาให้ครูมีความพึงพอใจในระดับสูงมากขึ้น ในด้านของแผนงานการส่งเสริมการอ่าน คือ ต้องเพิ่มความชัดเจนของแผนงานการสร้างเสริมการอ่าน เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยมีเป้าหมายการบริหารจัดการและการดำเนินงานที่ชัดเจน กล่าวคือ ทุกโครงการต้องมีการประเมินผลการชีวิตการดำเนินงาน เนื่องจากโรงเรียนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอ่านมีการดำเนินโครงการเพื่อส่งเสริมการอ่าน แต่ผู้วิจัยไม่พบตัวเลขที่จะระบุว่าผลการดำเนินเป็นอย่างไรบ้าง ผลลัพธ์ที่ได้บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ และเนื่องจากการดำเนินงานร่วมกับองค์กรภาคเอกชน เช่น การดำเนินงานร่วมกับ บริษัท ซีพี เซเวนอีเลฟเวน จำกัด (มหาชน) มูลนิธิซีเมนต์ไทย เป็นต้น เกิดกิจกรรมที่น่าสนใจหลายกิจกรรม อาทิ โครงการหนังสือดีสี่ดือนเด็กไทย จัดพิมพ์หนังสือดีราคาถูก ให้พ่อแม่มีโอกาเข้าถึงหนังสือดีที่เด็กทั่วโลกอ่าน และ

โครงการสร้างนักประพันธ์หนังสือสำหรับเด็กเล็ก ขาดการบูรณาการเชื่อมโยงโครงการในเชิงนโยบายระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน ทำให้มีการจัดโครงการซ้ำซ้อนกัน ดังนั้น เมื่อมีการกำหนดให้การอ่านเป็นวาระแห่งชาติ ต้องมีผู้เข้ามาประสานงานในโครงการต่างๆ ให้โครงการมีความต่อเนื่องไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลหรือไม่

2. ในการส่งเสริมการอ่านนั้น เครื่องมือที่สำคัญคือหนังสือ หากหนังสือที่เด็กอ่านไม่เหมาะสมอาจจะส่งผลให้เด็กไม่รักการอ่านอีกตลอดไป และเมื่อดูจากแผนงานการส่งเสริมการอ่าน สิ่งที่รัฐบาลควรจะต้องเพิ่มเข้าไป คือ การกำหนดให้มีสถาบันหนังสือแห่งชาติ ซึ่งจะเป็นหน่วยงานอิสระ เพื่อปลอดจากการเมืองและเป็นผู้สร้างเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่น ในลักษณะที่สามารถปฏิบัติได้จริงและเป็นผลในระยะยาว ทั้งจะต้องมีหน้าที่ส่งเสริมนักเขียน นักแปล บรรณาธิการต้นฉบับ และวิชาชีพทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตหนังสือเด็กและเยาวชน โดยมีระบบการคัดเลือกสรรหนังสือเข้าห้องสมุดที่เปิดเผย เพราะหากหนังสือที่มีอยู่ในระบบโรงเรียนเป็นหนังสือที่ไม่เหมาะสมกับระดับการเรียนรู้ของเด็กในวัยต่างๆ แล้ว จะเป็นปัญหาสำหรับเด็กต่อไป เนื่องจากหนังสือไม่มีความสนุก อ่านแล้วไม่เข้าใจ และไม่ยอมอ่านหนังสือต่อไป อันมีผลโดยตรงต่อนโยบายการส่งเสริมการอ่านของรัฐบาล

3. การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต นอกจากการอ่านหนังสือแล้ว เทคโนโลยีก็จะเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมการเรียนรู้ เห็นได้จากการที่รัฐบาลมีการกำหนดนโยบาย One Tablet One PC แม้ผลการวิจัยบางส่วนจะสรุปว่า ครูยังมีความพึงพอใจต่อโครงการดังกล่าว อยู่ในระดับปานกลาง แต่หากมีการปรับเปลี่ยนส่งเสริมให้กับเด็กในวัยที่มีอายุมากขึ้น ก็จะเป็นส่วนที่เพิ่มทักษะในการอ่านได้ เช่น การอ่านในรูปแบบ E-book ในขณะที่เดียวกันบทบาทที่ควรเปลี่ยนไปของบุคลากรห้องสมุดคือเจ้าหน้าที่ห้องสมุดต้องนำวิทยุทัศน์ใหม่ๆ มาปรับใช้ มีการปรับตัวเข้ากับเทคโนโลยีเพิ่มมากขึ้น สามารถใช้เทคโนโลยีมาสนับสนุนกิจกรรมห้องสมุด และขยายการให้บริการที่ครอบคลุมทั่วถึงได้ การเข้ามาของเทคโนโลยีหรืออินเทอร์เน็ตจะช่วยให้ห้องสมุดมีความทันสมัยขึ้น เป็นที่สนใจและดึงดูดให้เด็กวัยรุ่นอยากเข้าห้องสมุดมากขึ้น แม้ในขณะนี้จะมีการปรับให้เป็นห้องสมุด 3 D แล้วก็ตาม และเทคโนโลยียังเป็นสิ่งจำเป็นในการจะสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพราะสื่อในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอยู่ในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น เช่น การดำเนินการส่งเสริมการอ่านสำหรับเด็กของประเทศญี่ปุ่นนั้น สิ่งสำคัญ คือ

การกำหนดเรื่องการใช้ห้องสมุดไว้ในหลักสูตรและการจัดแผนงานกิจกรรมส่งเสริมการอ่านซึ่งถือว่าเป็นรูปแบบสากล

4. ความต่อเนื่องของการดำเนินนโยบาย จากที่ผู้วิจัยเข้าไปศึกษางานวิจัยพบว่า แม้ว่ารัฐบาลจะมีการประกาศการอ่านให้เป็นทศวรรษแห่งชาติ คือ พ.ศ.2552 จนถึงปี พ.ศ.2561 ให้เป็นวาระแห่งชาติ แต่การเปลี่ยนแปลงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายอยู่ตลอดเวลา ทำให้นโยบายดังกล่าวขาดความต่อเนื่อง และยังอาจมีผลในด้านทรัพยากรงบประมาณ หรืออาจทำให้บางแผนงานของการส่งเสริมการอ่านต้องหยุดชะงักไป เนื่องจากขาดงบประมาณ เจ้าหน้าที่ การสั่งการ และอาจจะหยุดไปเองโดยปริยาย ในขณะที่ต่างประเทศได้แก้ปัญหาดังกล่าว โดยการออกกฎหมายส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่าน กฎหมายส่งเสริมห้องสมุดโรงเรียนให้มีการส่งเสริมการอ่าน เช่น ประเทศเกาหลี บัญญัติให้จัดตั้งแผนพื้นฐานเพื่อการส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่าน โดยให้องค์กรของรัฐในระดับท้องถิ่นให้การศึกษาด้านการอ่านแก่ประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน และกำหนดบทบาทของชุมชน โรงเรียนและบริษัทเอกชนต่างๆ ในการสนับสนุนการอ่าน กฎหมายส่งเสริมห้องสมุดโรงเรียน (The School Library Promotion Act) ได้ อธิบายกติกาและข้อบังคับเรื่องการจัดตั้ง การปฏิบัติงาน และการช่วยเหลือห้องสมุดโรงเรียน รวมทั้งการสนับสนุนทางกฎหมาย เช่น การช่วยเหลือด้านเงินทุนสำหรับการจัดตั้งห้องสมุดโรงเรียน การจัดทำแผนพื้นฐาน เพื่อการส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่านของห้องสมุด การจัดวางตำแหน่งบุคลากรห้องสมุด และการสร้างเครือข่ายห้องสมุด เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการท้าววิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการวิจัยพบว่า ครูมีระดับการรับรู้ ความพึงพอใจ และความคาดหวังต่อนโยบายส่งเสริมการอ่าน เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต อยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยเห็นว่าควรที่จะศึกษาในหน่วยงานอื่นของประเทศ เช่น การรับรู้ของประชาชน โดยมีการพัฒนาปรับแบบสอบถามให้มีความสอดคล้องกับการรับรู้ของประชาชนหรือผู้ด้อยโอกาสทางสังคม เพื่อนำผลการศึกษามาใช้เปรียบเทียบกับผลการวิจัยในครั้งนี้

2. การวิจัยควรใช้หลายวิธีในการจัดเก็บข้อมูล เช่น การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นความคิดเห็นของครูที่ชัดเจนยิ่งขึ้นและมีความน่าเชื่อถือได้

3. ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินนโยบายส่งเสริมการอ่านของโรงเรียน/ชุมชน/และในระดับประเทศ

4. ควรทำการเพิ่มตัวอย่างในการศึกษา เช่น ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินนโยบายส่งเสริมการอ่านเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพราะจะได้ทราบถึงความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการดำเนินนโยบายส่งเสริมการอ่าน ซึ่งอาจจะสามารถนำมาเป็นแนวทางให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้กำหนดแนวทางที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. (2555).
อัตราการใช้หนังสือ. สืบค้นจาก <http://th.aectouismthai.com/tourismhub/416>
- กิตติพันธ์ อุดมเศรษฐ์, ศรีวรรณ ชูรินทร์, และอรัญญา เชียงเงิน. (2554). ผลการใช้แท็บเล็ตพีซี ในการเรียนการสอนวิชา คณิตศาสตร์และวิชาภาษาไทย กับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1. จังหวัดเชียงใหม่: โรงเรียนปิ่นสร้อยแยลส์วิทยาลัย.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2542). การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน. กรุงเทพมหานคร: ศิลปบรรณาการ.
- ชวรัตน์ เชิดชัย (2527). ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสื่อสารมวลชน. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณัฐพร ทองศรี. (2555). ความตั้งใจใช้แท็บเล็ตของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 3 การประยุกต์ใช้ตัวแบบการยอมรับ เทคโนโลยี. สารนิพนธ์ กศ.ม. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์.
- นฤมล ตันธสุเรศ และคณะ. (2555). รายงานการวิจัย การสังเคราะห์เกี่ยวกับการอ่าน. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประภาส ศิลปะรัตน์. (2530). ความคาดหวังในบทบาทของ คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบท ระดับตำบล: ศึกษาจากทัศนะของคณะทำงานสนับสนุน การปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล และกรรมการสภาตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พัชนี วรภิน. (2522). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด.
- รุ่งนภา นารัตน์กุล. (2550). การวัดระดับการรับรู้ของประชาชน ที่มีต่อนโยบาย 5 ด้านของรัฐบาล พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ ผ่านสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัชราภา ดินดำ. (2550). การมีส่วนร่วมของเยาวชนต่อการกำหนด นโยบายการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้: ศึกษากรณี

- อุทยานการเรียนรู้ต้นแบบ. ปริญญารัฐประศาสนศาสตร มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไพฑูริย์ ศรีฟ้า (2554). เปิดโลก Tablet สูทิศทางการวิจัย ด้านเทคโนโลยีและสื่อการศึกษา จากแนวคิดสู่แนวทางการปฏิบัติ. เอกสารประกอบการบรรยาย ณ มหาวิทยาลัยทักษิณ จังหวัดสงขลา, 4 กันยายน.
- มงคล ศรีไพรวรรณ. (2532). การพัฒนาสถาบันสำนักงานศึกษาธิการ อำเภอ คู่มือการปฏิบัติงานผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษรไทย.
- ศุภชัย ยาวะประภาส. (2533). นโยบายสาธารณะ. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนทร สุนันท์ชัย. (2543). การศึกษาตลอดชีวิตและการศึกษา นอกระบบ. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช.
- สุมาลี สังข์ศรี. (2544). รายงานการวิจัยการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อสังคมไทยในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- อัจฉรา ประดิษฐ์. (2549). รายงานการวิจัยกระบวนการส่งเสริม การอ่านที่ได้ผลในเด็กระดับประถมศึกษาช่วงชั้นปีที่ 1 และ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักอุทยานการเรียนรู้.
- อารีรัตน์ จารุทวี. (2545). ความพึงพอใจของครูผู้สอนวิชา สังคมศึกษาต่อการประเมินคุณภาพการศึกษาด้านการเรียน การสอนในโรงเรียนปฏิรูปการศึกษา สังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษา จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อุดม เขยแก้วดี. (2551). การส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย. กรุงเทพมหานคร: แพลนพรีนติ้ง.
- Pandian, A. (2011). การอ่านหนังสือในมาเลเซีย โครงการส่งเสริม ระดับบุคคลครัวเรือนและโรงเรียน. เอกสารประกอบการ ประชุมวิชาการประจำปี 2554 (Thailand Conference on Reading 2011) ของสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ สำนักงานบริหารและ พัฒนาองค์ความรู้ องค์การมหาชน, 24-25 สิงหาคม.
- Van Meter, D., & Van Horn, C. (1975). The policy implementation process: a conceptual framework. *administration and society*, 6(4), 200-217.